

Redengevende omschrijving met waardestelling
Vlaamse schuur Peelstraat 15a te Wanroij
Gemeente Sint Anthonis

Objectgegevens

Adres : Peelstraat 15a
Postcode : 5446 PJ
Plaats : Wanroij
Kadastraal : gemeente Sint Anthonis, K 1033
Oorspronkelijke functie : vrijstaande schuur
Huidige functie : vrijstaande schuur
Bouwjaar : 1899 (kern)

Algemeen

Bezoekdatum : 18 augustus 2021

Rapportagedatum : 27 augustus 2021

Monumentenhuys Brabant B.V.

Monumentenhuys Brabant B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inleiding

Deze beschrijving dient om de cultuurhistorische waarden van de Vlaamse schuur bij Peelstraat 15a vast te stellen. In de beschrijving worden de gevels met de klok mee beschreven, beginnend bij de voorgevel. De afzonderlijke gevels worden van links naar rechts beschreven. Met de voorgevel van de Vlaamse schuur wordt de korte gevel evenwijdig aan de Peelstraat bedoeld. Dit is de westgevel.

Situering, geschiedenis en hoofdvorm

De gemeente Sint Anthonis ligt in het noordoosten van de provincie Noord-Brabant, in het noordoosten van de Peel en te midden van de grotere kernen Uden (ten westen), Gemert (ten zuidwesten) en Boxmeer (ten oosten).

Ten zuidoosten van de dorpskern van Wanroij is de Vlaamse schuur gelegen. De weg Peelstraat loopt vanaf de Molenstraat in zuidelijke richting naar de Peelkant.

De eerste vermelding van Wanroij komt uit 1265. Tot ongeveer 1925 lag het dorp zeer geïsoleerd. Hierna werd er gestart met de grond te ontginnen.¹

De rode pijl wijst Peelstraat 15a aan. Bron: Google Maps.

De rode pijl wijst Peelstraat 15a aan. Bron: Google Maps.

¹ BHIC. *Wanroij in Vogelvlucht*. [Wanroij in vogelvlucht - BHIC](#)

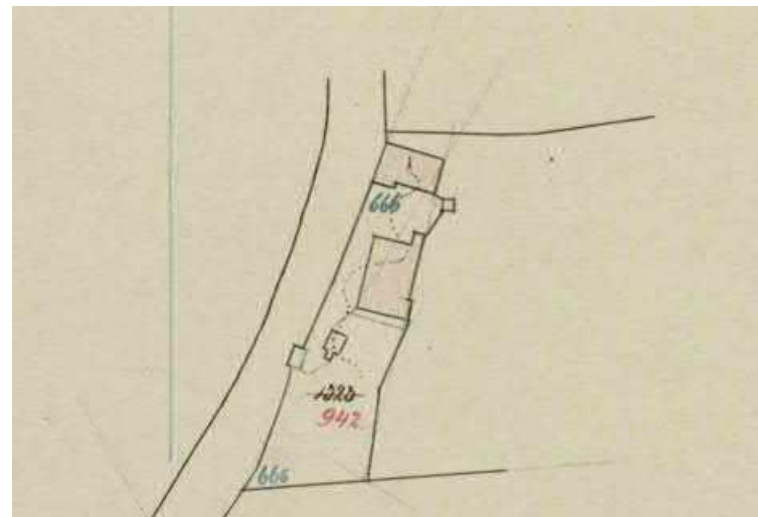
De rode pijl wijst Peelstraat 15a aan. Bron: Google Maps.

Het Kadastraal Minuutplan 1811-1832 laat de toenmalige boerderij, de schuur en het erf met bakhuis zien.

Uit de volgende kadastrale hulpkaarten uit 1879, 1894 en 1899 en de bijhorende leggerartikelen blijkt dat de schuur is herbouwd in 1895.²

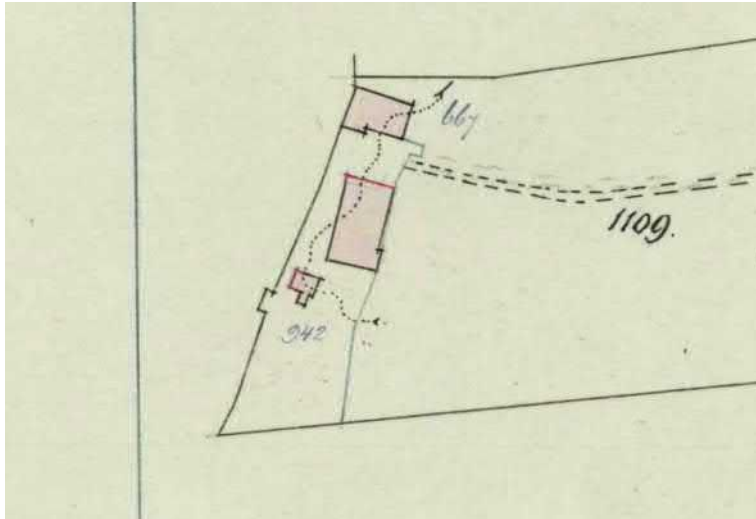

Kadastraal Minuutplan 18, Wanroij, sectie A, blad 03. Rood omcirkeld de locatie van de schuur. Bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl.

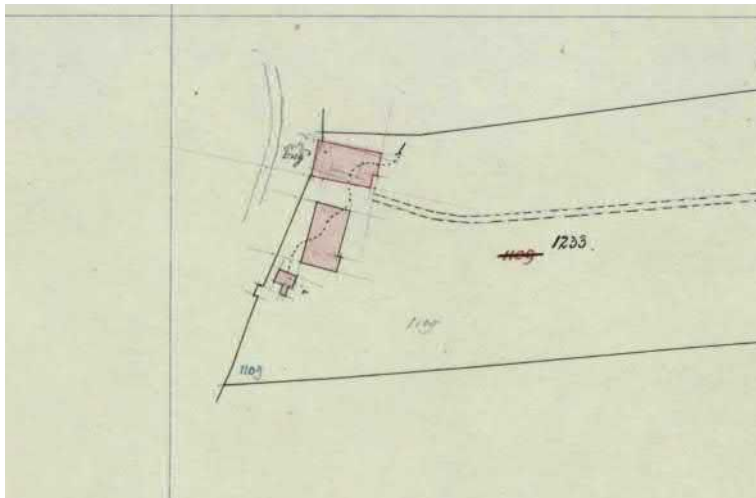

Uitsnede kadastrale hulpkaart, 1879. Bron: Kadaster Archiefviewer, nr 52.

² Leggerartikel 532. Kadastrale Archiefviewer.

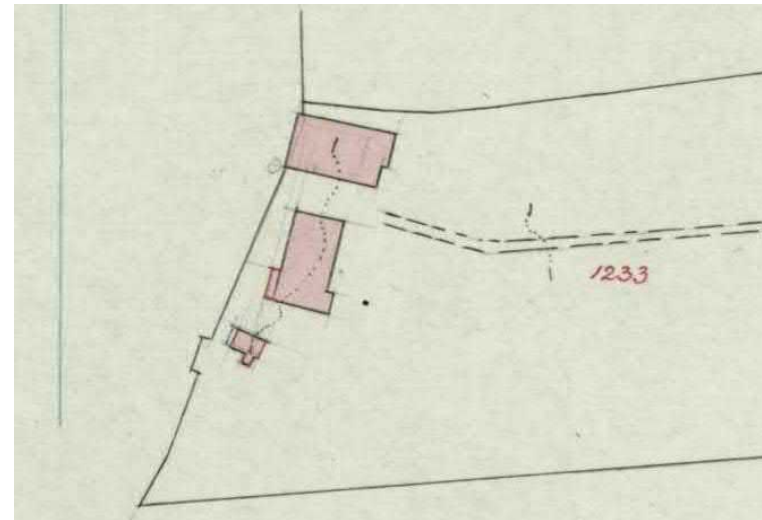

Uitsnede kadastrale hulpkaart, 1894. Bron: Kadaster Archiefviewer, nr 88.

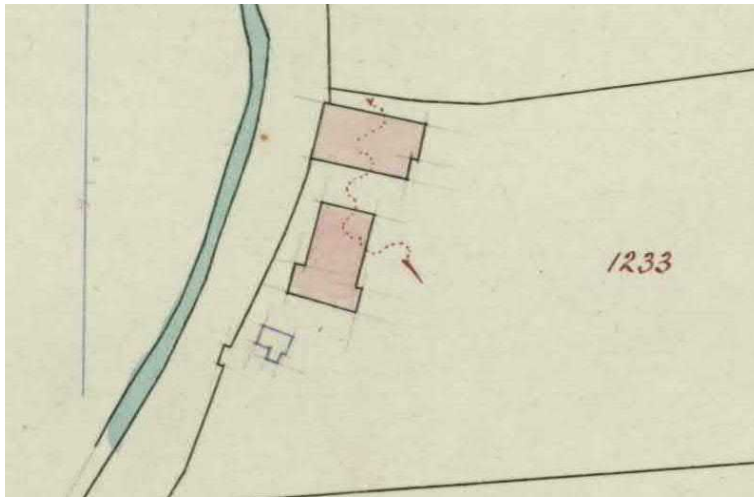

Uitsnede kadastrale hulpkaart, 1899. Bron: Kadaster Archiefviewer, nr 111.

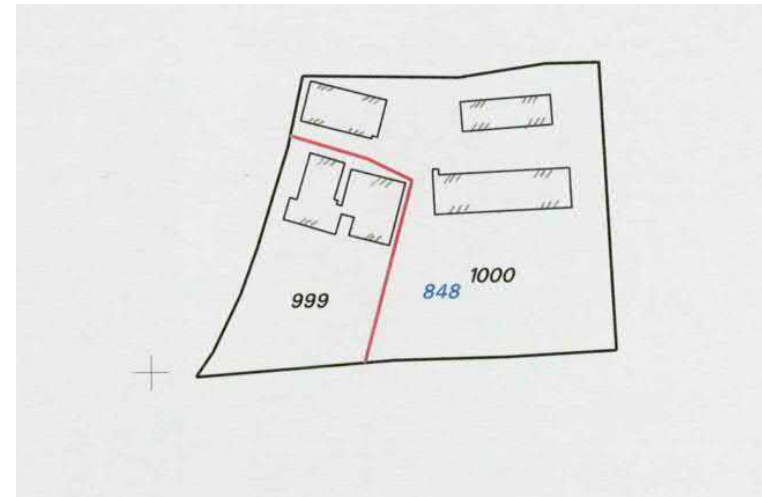
Op de kadastrale hulpkaarten uit 1905, 1921, 1953, 2000 en 2007 is zichtbaar dat het perceel van de boerderij met schuur in 2000 is gesplitst, waardoor de boerderij en schuur zich op verschillende percelen bevinden.

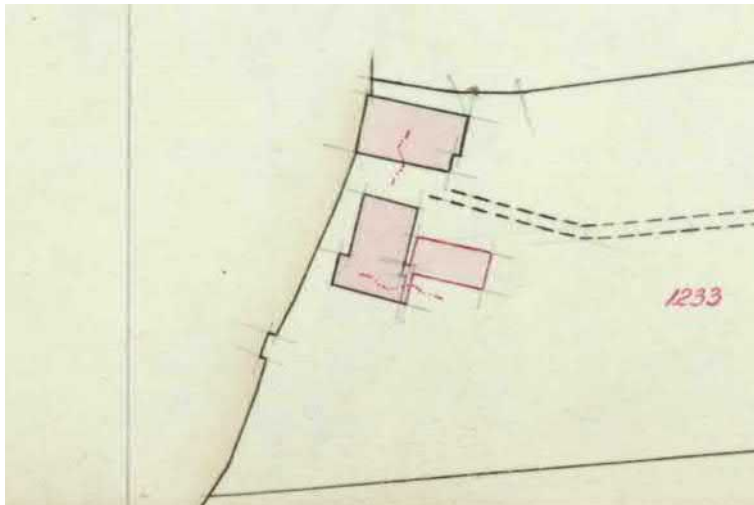
Uitsnede kadastrale hulpkaart, 1905. Bron: Kadaster Archiefviewer, nr 130.

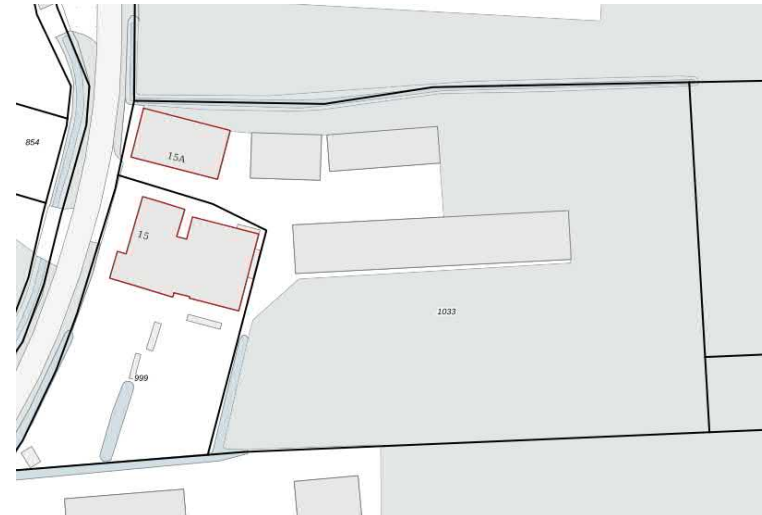
Uitsnede kadastrale hulpkaart, 1921. Bron: Kadaster Archiefviewer, nr 190.

Uitsnede kadastrale hulpkaart, 2000. Bron: Kadaster Archiefviewer, nr 141.

Uitsnede kadastrale hulpkaart, 1953. Bron: Kadaster Archiefviewer, nr 261.

Uitsnede kadastrale hulpkaart, 2007. Bron: Perceelloep.nl

De Vlaamse schuur is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond met driebeukige opzet, onder een schilddak dat aan de noordzijde verder doorloopt en gedekt is met golfplaten. De gevels van de schuur zijn opgebouwd uit rode baksteen in wildverband en cementsteen in kruisverband. In de twintigste eeuw werd cementsteen bij meerdere boerderijen toegepast in Oost-Brabant.³ De schuur is met de nokas haaks op de Peelstraat gesitueerd.

In de twintigste eeuw is de schuur meerdere keren verbouwd. Verschillende geveldelen zijn opnieuw opgetrokken in cementsteen en rode baksteen. In vermoedelijk het derde kwart van de twintigste eeuw zijn de zesruits betonnen stalvensters geplaatst. De interieurindeling en de interieurafwerking zijn meerdere keren veranderd en aangepast.

De Vlaamse schuur vanaf de Peelstraat gezien.

Voorgevel (westzijde)

De voorgevel betreft de gevel die evenwijdig aan de Peelstraat ligt. De voorgevel is vermoedelijk in het derde kwart van de twintigste eeuw opgetrokken uit rode baksteen in wildverband. In de gevel bevinden zich vier zesruits betonnen stalvensters onder rollaag en met bakstenen raamdorpelstenen.

³ Timmers J, Toebast J en Bimmel M. *Historische boerderijen van Peelland tot Land van Cuijk. Handreiking voor het behoud van het ruraal erfgoed*. Geertruidenberg, 2012.

Vorgevel.

Linkerzijgevel (noordzijde)

De linkerzijde van de linkerzijgevel is opgetrokken uit cementsteen in kruisverband met kalkvoeg in vermoedelijk de eerste bouwphase (omstreeks 1899). Het middendeel en de rechterzijde zijn opgetrokken in cementsteen in kruisverband in vermoedelijk het tweede kwart van de twintigste eeuw. In dit gedeelte is veel inboetwerk aanwezig. Hierna volgt een smalle penant van de gevel die vermoedelijk in het derde kwart van de twintigste eeuw opgetrokken is uit rode baksteen in wildverband.

Linkerzijgevel.

Cementsteen vermoedelijk uit de eerste bouwphase (omstreeks 1899).

Linkerzijgevel met rechts een smalle penant opgetrokken uit rode baksteen in wild verband.

Achtergevel (oostzijde)

De linkerzijde van de achtergevel is vermoedelijk opgetrokken in het derde of vierde kwart van de twintigste eeuw. Hierna volgt een gedeelte dat uit cementsteen in kruisverband is opgetrokken in vermoedelijk het eerste kwart van de twintigste eeuw met een uitgezaagde gevelopening. Aan de rechterzijde van de achtergevel bevindt zich een grote opening.

Achtergevel.

Achtergevel opgebouwd uit cementsteen in kruisverband uit vermoedelijk de eerste kwart van de twintigste eeuw.

Rechterzijgevel (zuidzijde)

De rechterzijgevel is vermoedelijk in het derde kwart van de twintigste eeuw opgetrokken uit rode baksteen in wildverband. Van links naar rechts bevinden zich hier een houten staldeur onder rollaag, een zesruits betonnen stalvenster onder rollaag en met bakstenen raamdorpelstenen, een staldeuropening onder rollaag en twee zesruits betonnen stalvensters onder rollaag en met bakstenen raamdorpelstenen. In de gevel is veel inboetwerk aanwezig.

Rechtergevel.

Linkerzijde rechterzijgevel.

Rechterzijde van de rechtergevel.

Interieur

De hoofdconstructie van de schuur bestaat uit vier evenwijdig achter elkaar geplaatste gebinten. Vermoedelijk is de schuur/schop die op het Kadastrale Minuutplan staat herbouwd naar een Vlaamse schuur, waarbij de ankerbalkgebinten een extra ankerbalk-dekbalk gebint hebben gekregen. Een dubbele balk is bij een relatief kleine schuur vrij ongebruikelijk, ook zijn Vlaamse schuren niet streekeigen in Wanroij.

De drie gebinten aan de oostzijde zijn voorzien van gegutste telmerken in de volgorde van west naar de oost I en IV, III en IIIV, I en IV. Waarschijnlijk zijn de gebinten hergebruikt mogelijk van de schuur die aanwezig is op het Kadastraal Minuutplan. De meeste korbeelstukken, stijlen en ankerbalken en dekbalken bestaan uit rondhout. De gebintstijlen van de ankerbalk-dekbalk gebinten rusten op een houten stijlzool op gemetselde poer. De gebintstijl in de linkerzijbeuk van het dekbalkgebint rust op een gestucte gemetselde poer en de gebintstijl in de rechterzijbeuk rust op de vloer. De gordingenkap wordt gedragen door vier houten Hollandse spanten. De gordingen bestaan uit rondhout en daarop liggen eveneens rondhouten sporen. De onderdelen van de houten constructie worden onderling verbonden door middel van pen-en-gat verbindingen met houten toognagels. In het dekbalkgebint worden moderne schroeven gebruikt. Het westelijke ankerbalk-dekbalk gebint wordt ondersteund door machinaal gezaagde balken verbonden door bouten en moeren.

De interieurindeling en de interieurafwerking dateren uit meerdere bouwfases uit de twintigste eeuw.

Constructie vanaf de voorgevel gezien.

Dekbalkgebint.

Dekbalkgebint zonder telmerken. Dekbalkgebint zonder telmerken.

Dakconstructie ankerbalk-dekbalk gebint met dubbele ankerbalk.

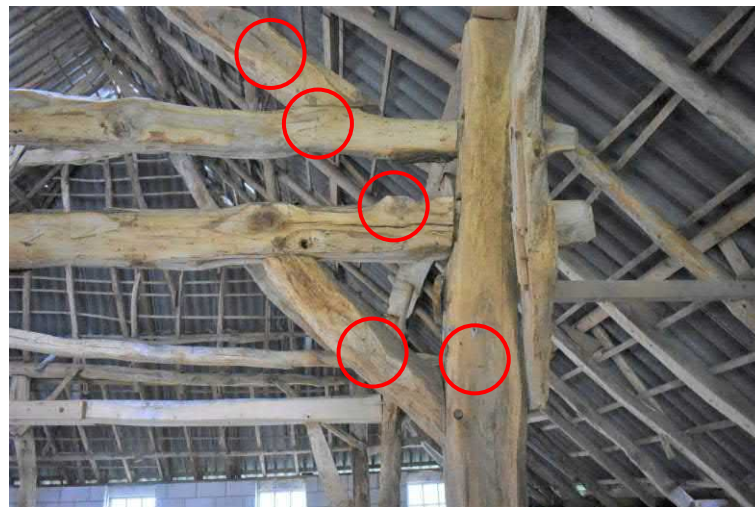
Ankerbalk-dekbalk gebint met dubbele ankerbalk zonder telmerken.

Tweede ankerbalk-dekbalk gebint met dubbele ankerbalk.

Telmerk IV rechterzijbeuk.

Telmerk I in linkerzijbeuk.

Telmerk IV rechterzijbeuk.

Telmerk I in linkerzijbeuk.

Derde ankerbalk-dekbalk gebint met dubbele ankerbalk.

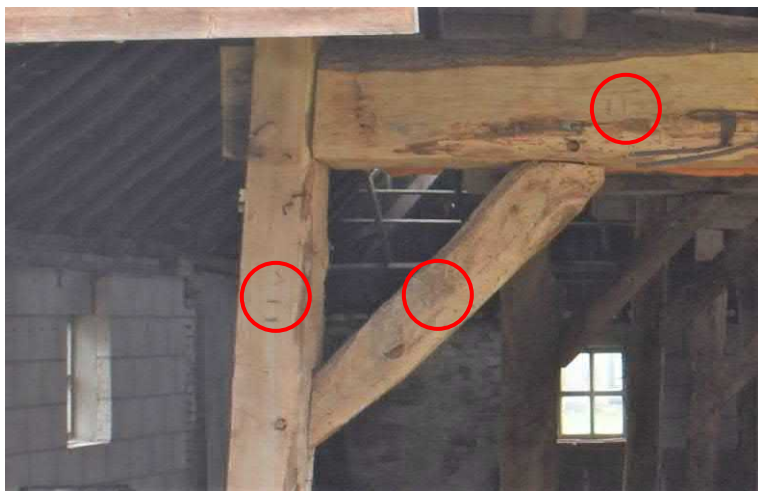
Telmerk III in linkerzijbeuk.

Telmerk IIIV in rechterzijbeuk.

Vierde ankerbalk-dekbalk gebint met dubbele ankerbalk.

Telmerk IIV in rechterzijbeuk.

Telmerk II in linkerzijbeuk.

Waardering

Deze waardering is opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria voor de bouwkunst van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (2010).

De waardering heeft betrekking op de Vlaamse schuur uit 1899.

Cultuurhistorische waarden

De Vlaamse schuur is cultuurhistorisch van belang als uitdrukking van de sociaaleconomische en agrarische ontwikkeling van Wanroij. Ook is de schuur typologisch van belang, omdat dit type schuren van oudsher niet streekeigen is in noordoost Brabant. De schuur is ook van belang als typologische doorontwikkeling van schuur/schop naar Vlaamse schuur.

Architectuur- en kunsthistorische waarden

Het object is van architectuurhistorisch belang vanwege de hoofdvorm en houten deels hergebruikte constructie en traditioneel-ambachtelijke bouwwijze. Echter is de schuur meerdere keren verbouwd, waardoor de afwerking en indeling van het exterieur en interieur is aangepast. Enkel het cementstenen geveldeel in de linkerzijgevel is nog van de eerste bouwphase (1899). De latere wijzigingen doen afbreuk aan de architectuurhistorische waarden.

Situationele en ensemblewaarden

Het object heeft situationele waarde vanwege de ligging ten opzichte van de bijbehorende boerderij als onderdeel van de oorspronkelijke erfinrichting en als onderdeel van de historische bebouwing aan de Peelstraat. De schuur vormt een waardevol ensemble met de naastgelegen boerderij.

Gaafheid en herkenbaarheid

Het object is van belang vanwege de relatieve gaafheid van de houten constructie. De verschillende verbouwingen doen afbreuk aan de gaafheid en herkenbaarheid van het exterieur, de interieurafwerking en indeling van het object.

Zeldzaamheid

De typologie van de Vlaamse schuur komt in het noordoosten van Brabant zelden voor. Daardoor is er sprake van een absolute zeldzaamheidswaarde op gemeentelijk niveau. Vanwege de cultuurhistorische en situationele waarden in relatie tot de gaafheid en herkenbaarheid is er tevens sprake van relatieve zeldzaamheid op lokaal niveau.